

STEINERSKOLEN I BERGEN
PB 4 FANTOFT
5899 BERGEN

01384 / 14

NTB-03-1642
700820

06.06.2014

VEDTAK - GODKJENNING AV RUDOLF STEINERSKOLEN I BERGEN ETTER FORSKRIFT OM MILJØRETTET HELSEVERN I BARNEHAGER OG SKOLER M.V.

Bakgrunn

Etat for helsetjenester, Miljørettet helsevern fører tilsyn med skoler/barnehager og har godkjenningsmyndighet etter *Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.*

Vi viser til søknad om helseverngodkjenning av Rudolf Steinerskolen i Bergen mottatt 25.11.13, befaringer 11.04.13 og 11.03.14, epostkorrespondanse i etterkant av befaringen 11.04.13, vårt forhåndsvarsel om vedtak om helseverngodkjenning av 27.05.14 og tilbakemelding på forhåndsvarselet mottatt 03.06.14.

I skolens tilbakemelding på vårt forhåndsvarsel om vedtak om helseverngodkjenning ble det gitt noen kommentarer til teksten. I tillegg ønsket skolen at det gis dispensasjon for bruk av Stamerhuset hele skoleåret 2014/2015 slik at sommeren 2015 kan benyttes til oppgradering av bygget dersom skolen bestemmer seg for å fortsette bruken av bygget. Teksten i vedtaket er endret i henhold til kommentarene, og dispensasjon for bruk av Stamerhuset er utvidet til 01.07.15.

Til stede på befaring var daglig leder Hilde Søråas og driftsansvarlig Ole Rasmus Nygaard, samt Ragnhild Jarlsby og Haldis Haukås Lillefosse fra Etat for helsetjenester, avd. Miljørettet helsevern.

Lovgrunnlag

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 1. desember 1995 nr. 928 med tilhørende veileder fra Statens helsetilsyn.

Forskriften er hjemlet i kommunehelsetjenesteloven av 19. november 1995 nr. 66, som nå er opphevet og erstattet av lov om folkehelsearbeid av 24. juni 2011 nr. 29. Denne trådte i kraft 1. januar 2012. Myndighet etter folkehelseeloven er delegert til Etat for helsetjenester.

Søknad/Saksfremstilling

Rudolf Steinerskolen i Bergen har ikke tidligere godkjenning etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.. Søknaden gjelder derfor godkjenning av eksisterende virksomhet samt utvidelse av denne.

Skolen er beregnet for 300 grunnskoleelever, samt 90 elever i videregående skole. Det er planer om å utvide den videregående skolen slik at dette trinnet kan få opp til 180 elever totalt. Netto innvendig undervisningsareal er oppgitt å være 2782 m². Netto leke- og oppholdsareal utendørs er gitt å være 22 250 m². (Areal for veier og parkeringsplass er trukket fra.)

Som helhet har skolen ikke universell utforming, men den er tilrettelagt for funksjonshemmede. Skolebyggene har, med noen unntak, balansert ventilasjon, og virksomheten er tilkoblet offentlig vann- og avløpssystem.

Rudolf Steinerskolen i Bergen består av en rekke bygg:

Blokk A – bygget i 1969

Kjeller: Metallsløyd, tresløyd, gymgarderober mm.

1. etasje: Gymnastikksal, toalett- og garderobeanlegg som også kan benyttes av bevegelsehemmede.

Bygget er oppgradert med nytt balansert ventilasjonsanlegg, nytt toalett- og garderobeanlegg i 1. etasje, ny rømningsvei og rampe til inngangsdør i 1. etasje.

Blokk B – bygget i 1969, ombygget i 2004

1. etasje: Musikkrom, håndarbeidsrom og kontorer.

Bygget er oppgradert med nytt balansert ventilasjonsanlegg.

Blokk C - bygget i 1969

1. etasje: Undervisningsrom for 2. – 5. trinn med tilhørende garderobe og toaletter.

Bygget er oppgradert med nytt balansert ventilasjonsanlegg.

Blokk D – bygget i 1969, ombygget i 2004

Kjeller: Toaletter mm.

1. etasje: Undervisningsrom 6. – 8. trinn.

2. etasje: Undervisningsrom 9. – 10. trinn, samt 1. trinn VGS

Bygget henger sammen med nybygget fra 2007 slik at heisen i nybygget kan benyttes for tilkomst til byggets 2. etasje. Balansert ventilasjonsanlegg ble montert i 2004.

Nybygg – ferdigstilt i 2003

Underetasje: Kantine/aula, skolekjøkken med tilhørende garderobe og toalett, administrasjon/lærerlokaler

1. etasje: Galleri, undervisningsrom med tilhørende garderobe og toalett, administrasjon/lærerlokaler
2. etasje: Undervisningsrom for 1. – 3. trinn VGS med tilhørende garderober og toaletter, grupperom

Dette bygget har universell utforming.

«Det Blå Huset»/Eurytmihuset – bygget i 1984

1. etasje: Naturfagssal med tilhørende garderobe og toalett, helsesøsterkontor
2. etasje: Undervisningsrom (VGS), eurytmisal, garderobe, toalett

Kun mekanisk avtrekk, ikke balansert ventilasjon.

Brakker

- 1) Hagebruksrom, musikkrom, grupperom, garderobe
- 2) Musikkrom, garderobe

Kun mekanisk avtrekk, ikke balansert ventilasjon.

«Kittahuset»/ Rieber Mohns vei 20 – bygget i 1970, ombygd i 2007/8

1. etasje: Undervisningsrom for 1. trinn med tilhørende toaletter og grov- og fingarderobe.
2. etasje: Samlingsrom for 1. trinn.

Arealene benyttes også til SFO. Skolen benytter også underetasjen i Rieber Mohnsvei 7 til SFO. Nytt, balansert ventilasjonsanlegg ble montert i 2008.

«Stamerhuset»/Rieber Mohns vei 18 – bygget i 1817

1. etasje: Undervisningsrom tegning/modellering

Dette bygget har ikke mekanisk ventilasjon, og brukes derfor kun av små elevgrupper (VGS). Huset er fredet og derfor krevende å rehabilitere til dagens standard. Det er derfor usikkert om skolen vil fortsette å bruke det til undervisning.

§ 4. ANSVAR. INTERNKONTROLL

Forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. med tilhørende veileder stiller krav til miljøfaktorer som kan ha innvirkning på barnas helse. I § 4 i forskriften settes det krav til at skolen skal ha etablert et internkontrollsystem for å sikre at kravene i forskriften etterleves. Etablering av et internkontrollsystem vil si at man skal skriftliggjøre og systematisere de rutiner som virksomheten allerede har, samt at man skal vurdere om nye rutiner bør utarbeides for å ivareta alle kravene i forskriften. Internkontrollsystemet bør være enkelt, kortfattet og systematisk. Krav til skriftlige rutiner vil generelt gjelde der mangel på slik dokumentasjon kan ha negativ innvirkning på elevene sitt arbeidsmiljø. Skolens internkontrollsystem skal revideres jevnlig.

Vi vektlegger særlig følgende forhold:

Ulykkesforebyggende arbeid

Virksomheten skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges. Det er derfor viktig at det utarbeides rutiner for kartlegging og risikovurdering forholdene i skolens inne- og utearealer. Vurderingen bør resultere i en handlingsplan for oppfølging av eventuelle ulykkesforebyggende tiltak, og skal vise hvilke rutiner og utstyr skolen har for håndtering av ulykkes- og faresituasjoner, jf. § 14. Miljørettet helsevern har mottatt skolens plan for ulykkesforebygging. Skolens spesialrom har egne rutiner for sikkerhet der dette er nødvendig. Kontroll av lekeplassutstyret er regulert av forskrift om sikkerhet ved lekeplassutstyr. Driftsansvarlig foretar utvendig visuell kontroll etter sjekkliste 4 ganger i året. Det blir også foretatt årlig hovedettersyn. Siste hovedettersyn av lekeplassutstyret ble utført 30.11.2013. Rektor er ansvarlig for at avvik som avdekkes ved tilsyn utbedres og at regelmessige tilsyn utføres videre i samsvar med forskriften.

Inneklima

Skolen skal ha et tilfredsstillende inneklima, herunder luftkvalitet og radonnivå. Temperaturregulering og ventilasjon skal være tilpasset bruksområde og årstidsvariasjoner. Skolen skal ha utarbeidet prosedyrer for systematisk sjekk av inneklimaet, herunder kontroll av ventilasjonsanlegg. Miljørettet helsevern har mottatt skolens rutiner for ventilasjonsettersyn. I tillegg har elever og ansatte anledning til å følge med på temperatur og CO₂ konsentrasjon i undervisningsrommene som er tilknyttet SD-anlegget.

Radonnivået i barnehager og skoler skal være så lavt som praktisk mulig. Årsmiddelverdien skal være under 200 Bq/m³ og det skal alltid settes i verk tiltak for å redusere radonnivået dersom det overstiger 100 Bq/m³ (tiltaksgrense), jf. strålevernforskriften. Strålevernet anbefaler at radon måles regelmessig, cirka hvert femte år og alltid etter ombygginger eller ved endringer som kan påvirke radonnivået. Radonmålinger utført i perioden 01.11.13 – 01.01.14 viser at de fleste rommene har radonnivå under 100 Bq/m³. Ett rom har radonnivå på 100 Bq/m³, og skolen arbeider etter eget ønske med å få radonkonsentrasjonen i dette rommet under 100 Bq/m³.

Rengjøring og vedlikehold

Som et ledd i internkontrollen skal skolen ha skriftlige rutiner for renhold som beskriver daglig, periodisk og hovedrengjøring, jf. § 13. Renholdet skal utføres etter hygienisk tilfredsstillende metoder. Uteområdet (f.eks. asfalt, betonggulv og lignende) skal ryddes/rengjøres /spyles etter behov. Skolen skal også ha en vedlikeholdsplan som beskriver vedlikehold av uteområdet og tekniske installasjoner. Miljørettet helsevern har mottatt skolens rutiner for renhold. Renholdsplan for det enkelte rom ved skolen er oppsatt på vegg i angjeldende rom. Renholder har også ansvar for å melde reparasjonsbehov til driftsansvarlig.

Miljørettet helsevern har mottatt skolens rutiner for vedlikehold. I denne beskrives hvordan og hvem som utfører vedlikehold ved akutte hendelser, periodisk vedlikehold og planlagte oppgraderinger.

Skolen har nylig hatt en gjennomgang av avvikssystemet (hvem som kan melde avvik, hvem avvik skal meldes til og gjennomgang av avvik). Det finnes skriftlig skjema for melding av avvik, men avvik meldes også muntlig. Avvik skal meldes til nærmeste leder, som har ansvar for å ta saken videre. Skolen har også skjema som elever og foresatte kan fylle ut dersom de har noe de er misfornøyd med. Avviksmeldingene blir gjennomgått 2 ganger årlig i arbeidsmiljøutvalget, og da blir eventuelle avvik som ikke er lukket fanget opp.

Psykososiale forhold

Virksomheten skal fremme trivsel og gode psykososiale forhold.

Det skal være utarbeidet retningslinjer og rutiner for forebygging, avdekking og tiltak i forbindelse med mistriivsel, mobbing og vold.

Miljørettet helsevern har mottatt skolens handlingsplan for forebygging av mobbing og krenkende adferd og skolens handlingsplan for håndtering av mobbing og krenkende adferd. Skolen har gode avviksrutiner for det psykososiale miljøet med egen saksgang som skal iverksettes, samt rutiner for å melde videre til fylkesmannen.

Etat for helsetjenester, Miljørettet helsevern har mottatt kopi av følgende internkontrollplaner for Rudolf Steinerskolen i Bergen:

- Rutiner for renhold (25.11.13)
- Plan for ulykkesforebygging (25.11.13)
- Rutiner for ventilasjonsettersyn (25.11.13)
- Handlingsplan for forebygging av mobbing og krenkende adferd (25.11.13)
- Handlingsplan for håndtering av mobbing og krenkende adferd (25.11.13)
- Rutiner for vedlikehold (25.11.13)
- Rutiner for smittevern (25.11.13)
- Plan for innhenting og håndtering av helseopplysninger (25.11.13)
- Krisehåndteringsplan (25.11.13)
- Hovedettersyn lekeplassutstyr (18.12.13)
- Resultat av vernerunde og inneklimatemålinger (19.12.13)

VURDERING

Rudolf Steinerskolen i Bergen består av en rekke bygninger i gangavstand fra hverandre, og har et romslig uteareal med varierte muligheter for fysisk aktivitet. De fleste byggene har blitt oppgradert slik at de tilfredsstillende kravene satt i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler mv., bortsett fra Stamerhuset (Rieber Mohns veg 18) som har behov for vedlikehold av innvendige overflater og vinduskarmer. Siden Stamerhuset kun benyttes til undervisning av små grupper elever i den videregående skolen, gir vi dispensasjon for bruk av huset til 01.07.15. Dersom Stamerhuset skal benyttes til undervisning etter utløpet av skoleåret 2014/2015 må innvendige overflater og vinduskarmer oppgraderes. I tillegg må det dokumenteres at lokalene har tilfredsstillende luftskifte for den tiltenkte maksimale personbelastningen.

Skolen er organisert med klasserom for hvert trinn samt spesialrom og grupperom. Etat for helsetjenester, avd. Miljørettet helsevern vurderer de oppgitte areal som tilstrekkelige i forhold til antall omsøkte elever. Det er rektors ansvar å påse at fordelingen av elever er slik at arealnормen på 2 – 2,5 m² overholdes. Utearealene er godt tilrettelagt for fysisk aktivitet, og skolen oppfordrer også til dette. I tillegg har skolen en plan for fysisk aktivitet på de ulike klassetrinnene.

Skolen ser ut til å ha et velfungerende internkontrollsystem og har stort fokus på barnas trivsel i hverdagen. Det er likevel rom for forbedringer, og det er derfor viktig at skolen reviderer sitt internkontrollsystem jevnlig slik at det til enhver tid er tilpasset skolens behov.

Vi gjør oppmerksom på at utvidelse eller endring av skolens drift, normalt krever at det søkes om ny godkjenning etter forskriften.

Etat for helsetjenester forbereder følgende vedtak:

Med delegert myndighet og med hjemmel i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 6, gis Rudolf Steinerskolen i Bergen helsevern godkjenning for inntil 480 elever. Det er rektors ansvar å påse at arealnormen på 2 – 2,5 m² etterleves. Skolen får dispensasjon til å benytte Stamerhuset som undervisningslokale for videregående elever til 01.07.15.

Vedtaket kan påklages til Fylkesmannen i samsvar med forvaltningslovens kap. 6 og lov om folkehelsearbeid § 19. En eventuell klage bør være grunngitt og sendes via Etat for helsetjenester, Miljørettet helsevern, Bontelabo 8 A, 5003 Bergen. Fristen til å klage er satt til 3 uker fra dette brevets mottaksdato.

Etat for helsetjenester

Sonja M. Skotheim
Avdelingsleder, Miljørettet helsevern

Haldis Haukås Lillefosse
Overingeniør

KOPI:

FYLKESMANNEN I HORDALAND, STATENS HUS, PB 7310, 5020 BERGEN